

References

1. Bezdrabko V. V. (2018). Elektronnij arhiv: chi gotovi mi do novih viklikiv?. *Informaciya, komunikaciya, suspilstvo : materialy 7-yi Mizhnarodnoi naukovoi konferenciyi IKS — 2018 (17—19 travnya 2018 r., Ukrayina, Chinadiyevo)*. Lviv, pp. 123—124.
2. Bondarenko V. (2006). Cifrovij arhiv: perevagi, mozhlivosti, planuvannya, stvorennya, vikoristannya (na prikladi proyecktu "Irmos"). *Visnik Lvivskogo universitetu. Ser.: Knigoznavstvo, bibliotekoznavstvo ta informacijni tehnologii*, 1, pp. 231—248.
3. Boryak G. V. (2002). Elektronni arhivni publikaciyi v Interneti: problemi reprezentaciyi informacijnih resursiv. *Arhivi Ukrayini*, 4—6, pp. 141—169.
4. Vasilchenko M. M. (2011). Elektronni resursi oblasnih derzhavnih arhiviv Ukrayini v merezhi Internet: stan i perspektivi rozvitku v suchasnomu socialno-komunikacijnomu seredovishi. *Visnik Harkivskoyi derzhavnoi akademiyi kulturi*, 32, pp. 159—167.
5. Vasilchenko M. M. (2010). Informatizaciya arhivu yak socialno-komunikacijnoi strukturi. *Visnik Harkivskoyi derzhavnoi akademiyi kulturi*, 31, pp. 199—208.
6. *Elektronnij arhiv*. (2022), [online]. Available at: https://old.archives.gov.ua/Electronic/E_A.php.
7. Kalakura Ya. & Paliyenko M. (2022). *Konceptualizaciya elektronnoho arhivoznavstva v konteksti cifrovizaciyi ukrajinskogo suspilstva*. Arhivi Ukrayini, [online]. Available at: <http://au.archives.gov.ua/index.php/au/article/view/121>.
8. Levchuk O. (2020). Arhivni elektronni informacijni resursi yak dzherelo istorichnoi. *Arhivi Ukrayini*, 4, pp. 52—70.
9. Majstrenko A. & Romanovskij R. (2018). Ocifrovuvannya arhivnih dokumentiv u zarubizhnih krayinah: informacijno-analitchnij oglyad. *Arhivi Ukrayini*, 4, pp. 64—87.
10. Maslyanko P. & Lissov P. (2022). *Informacijni resursi ta zasobi yih stvorennya*, [online]. Available at: http://www.lissov.kiev.ua/files%5Cpublications%5CKPI%5CMaslyanko_Lissov_InformativeResourcesCreation.pdf.
11. *Prioriteti Derzhavnoi arhivnoi sluzhbi Ukrayini na 2022 rik*. (2022). Portal derzhavnoi arhivnoi sluzhbi Ukrayini, [online]. Available at: <https://archives.gov.ua/ua/prioriteti-derzhavnoi-arhivnoi-sluzhb/>.
12. *Hartiya pro zberezheniya cifrovoyi spadshini* (2003), [online]. Available at: <http://www.minervaplus.ru/docums/digit.htm>.
13. Thibodeau K. (2021). *The Challenge of Electronic Records*. First Monday, [online]. Available at: <https://firstmonday.org/article/view/1922/1804> [Accessed 19.12.2021].
14. Thibodeau K. (2022). *Building a Future for Our Times: the Electronic Records Archives of the National Archives and Records administration, U. S.*, [online]. Available at: <http://www.archives.go.jp/english/news/pdf/Dr.Thibodeau.pdf> [Accessed 19.12.2021].
15. Duranti L. (2022). *The Impact of Technological Change on Archival Theory*, [online]. Available at: http://www.interpres.org/documents/ld_sevilla_2000.pdf.

Надійшла до редакції 21 березня 2022 року

З АРХІВУ КНИЖКОВОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ



УДК 050(477-87)"1973/1975"(045)

DOI: 10.36273/2076-9555.2022.4(309).39-42

Лариса Дояр,

кандидат історичних наук, доцент,
старший науковий співробітник Державного архіву друку
Книжкової палати України,
e-mail: arkhiv@ukrbook.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0789-2462>

Пресбюлетень "По Радянській Україні": контент-аналіз видань 1973—1975 років*

До сотих роковин із дня смерті Семена Гулака-Артемівського пресбюлетень "По Радянській Україні" надрукував статтю доктора мистецтвознавства Миколи Гордійчука [26, с. 22—25]. Оперу композитора "Запорожець за Дунаєм"

науковець схарактеризував як один із найцінніших здобутків української культури. Зауважуючи про народність і національний характер твору, автор пригадує й драконівський щодо української мови Валуєвський циркуляр імператора Олек-

* Закінчення. Початок див.: Вісник Книжкової палати. 2022. № 3. С. 34—40.

сандра II (1863) (щоправда, під назвою "петербурзької постанови"), після якого опера надовго зійшла зі сцени. Тож на міжнародному рівні, поряд з іншими, експлуатувалася й тема мовної дискримінації нашого народу, що турбувала й приваблювала читачів із закордонної української діаспори.

До столітніх роковин із дня смерті Степана Руданського в пресбюлетені вийшла зворушлива стаття Віталія Шевченка "Великий поетичний талант" [27, с. 20—25]. Відомий байкар у цивільному житті був лікарем, жив у сонячній Ялті та помер від туберкульозу в 39 років. Цитуючи Івана Франка, автор називав Руданського "достойним завершенням української школи романтиків, що постали до Тараса Шевченка". Незважаючи на непогану освіту й літературне обдарування С. Руданський жив вкрай бідно — його навіть поховали за кошти міста. У доброму серці поета знаходилося місце численним пацієнтам. Він був емоційною, інтелектуальною та дуже іронічною людиною. Глузував зі свого жебрацького стану в студентські роки, добирав сарказму, пишучи численні пародії на твори Гомера в період лікарської практики. Загалом, більшість віршів С. Руданського побачили світ після його смерті, тож репрезентація у пресбюлетені постаті поета була корисною не тільки для зовнішнього, а й для внутрішнього читача.

На честь 100-річчя від дня народження видатного українського письменника Марка Черемшини на сторінках рукописного журналу "По Радянській Україні" було розміщено статтю доктора філологічних наук, професора Олексія Засенка [28, с. 12—18]. Автор зазначав, що Марко Черемшина (справжнє ім'я — І. Семанюк) зробив вагомий внесок у розвиток вітчизняної новелістики. За порадою Івана Франка він покинув писати естетські поезії в прозі про "заморожені фіалки та подібні химери" й почав розкривати реалії життя селян-гуцулів. Лише за три роки — упродовж 1899—1901 рр. — Марко Черемшина видав 15 новел ("Святий Николай у гарті", "Хіба даруймо воду", "Злодія зловили", "Раз мати родила", "Зведениця", "Більмо", "Карби" та інші), у яких правдиво змалював думи, мрії, радощі та страждання безправних і злиденних, але мужніх та гордих верховинців.

Член-кореспондент АН УРСР Всеволод Дашкевич на честь 100-річчя від дня народження Соломії Крушельницької оприлюднив на сторінках часопису тези статті "Служіння красі" [29, с. 14—16]. Ім'я видатної співачки знав весь світ. Дебютувавши 1893 р. у Львові в опері

Г. Доніцетті "Фаворитка", актриса виступала в оперних залах Італії, гастролювала в країнах Латинської Америки, працювала на сцені Варшавської опери. Співачка побувала в Америці й Африці, виконувала партії у 60 операх. Її голос був незрівнянним за красою та силою. Своїм обов'язком С. Крушельницька вважала популяризацію української пісенної творчості. Вона із задоволенням виконувала романси на музику М. Лисенка, в її репертуарі завжди були народні пісні. Соломія називала себе "боржником власного народу".

Надзвичайно теплий відгук на творчість Володимира Сосюри, присвячений його пам'яті — 75-річчю від дня народження, — написав доктор філологічних наук, професор Степан Крижанівський [30, с. 15—18]. Називаючи легенду української радянської поезії Прометеєм, автор зауважував, що В. Сосюра мав потужний імпрізаційний дар, а його твори можна пізнати без підпису, адже їх вирізняє "сильна поетична індивідуальність". Упродовж насиченого творчого життя поет написав дев'ять томів поезій: перший вірш вийшов 1916 р., а останній — 1964-го.

До 90-річчя від дня народження Дмитра Мануїльського пресбюлетень надрукував велику статтю кандидата історичних наук Марка Гамрецького [31, с. 13—17]. Професійний революціонер, ідейний марксист Д. Мануїльський був учасником Революції 1905—1907 рр. та Жовтневої революції 1917 р. у Петрограді. Політична кар'єра більшовика почалася з очільництва радянської делегації на переговорах із Центральною Радою та урядом гетьмана Скоропадського. У лютому 1919 р. на чолі комісії Червоного Хреста Д. Мануїльського було відряджено до Франції, щоб провести репатріацію солдатів російського експедиційного корпусу, кинутого царським урядом на Західний фронт на початку Першої світової війни. Під час наступу білогвардійського генерала Денікіна на Україну Д. Мануїльський керував Політичним комітетом оборони Києва. У грудні 1920 р. став першим секретарем Компартії більшовиків України, а згодом був призначений редактором центрального друкованого органу КП(б)У — газети "Комуніст". Від 1922 р. Д. Мануїльський працював у Комуністичному інтернаціоналі (Комінтерні), тож був відомою людиною в міжнародному комуністичному русі. У липні 1944 р. став наркомом закордонних справ УРСР і брав участь в усіх повоєнних зовнішньополітичних акціях Радянської України, зокрема її представленні під час утворення Організації Об'єднаних Націй. Як

голова українських делегацій Д. Мануїльський брав участь у затвердженні повоєнних кордонів УРСР на міжнародному рівні. Свою плідну дипломатичну діяльність він успішно поєднував із науковою роботою: мав ступінь доктора історичних наук, був професором і академіком АН УРСР, викладав у Київському державному університеті імені Т. Г. Шевченка.

Слід зазначити, що це єдиний за три роки матеріал, безпосередньо присвячений біографії радянського партійного діяча. Виняток становлять лише ті випуски, в яких розповідалося про події Другої світової війни та всіляко акцентувалася керівна роль КПРС, як, наприклад, у нарисі про Сидора Ковпака. Загалом же рідколегія пресбюлетеня прагнула продемонструвати іноземному читачеві життя громадян УРСР

поза політикою, насамперед неповторну самобутність української народної культури та різнобічні таланти, що походили з глибин нашого етнічного буття.

Висновки. Пресбюлетень "По Радянській Україні" у викладенні будь-якої інформації передусім був позначений персоналізованим підходом. Загалом, перелік імен, про які так чи інакше впродовж 1973—1975 рр. йшлося в цьому рукописному журналі, є невичерпним. Опрацьований авторкою пресбюлетень, який за щасливим збігом обставин потрапив на зберігання в Державний архів друку (Книжкова палата України зберігає винятково друквану продукцію), безумовно, становить важливе джерело до вивчення вітчизняної історії, адже сприяє актуалізації її найцікавіших сторінок.

Список використаних літератури та джерел

1. *По Радянській Україні*. — 1975. — № 12. — 30 с.
2. *Славко О.* Випробувач "Антея" / О. Славко // *По Радянській Україні*. — 1973. — № 1. — С. 11—14.
3. *Мойсеев В.* Генеральний конструктор / В. Мойсеев // *По Радянській Україні*. — 1974. — № 9. — С. 6—9.
4. *Регентюк В.* Почерк "Юпітера" / В. Регентюк // *По Радянській Україні*. — 1973. — № 8. — С. 12—13.
5. *Киянський Д.* Львівські аромати / Д. Киянський // *По Радянській Україні*. — 1973. — № 10. — С. 20—21.
6. *Лезинський М.* У пошуках синьої троянди / М. Лезинський // *По Радянській Україні*. — 1975. — № 6. — С. 14—18.
7. *Ференець С.* Майстриня з Решетилівки / С. Ференець // *По Радянській Україні*. — 1974. — № 3. — С. 14—16.
8. *Іванов А.* Спринтер Валерій Борзов / А. Іванов // *По Радянській Україні*. — 1975. — № 1. — С. 14—17.
9. *Вербицька С.* Тут мій причал / С. Вербицька // *По Радянській Україні*. — 1973. — № 2. — С. 5—7.
10. *Собко В.* Червона руга Софії Ротару / В. Собко // *По Радянській Україні*. — 1975. — № 2. — С. 18—21.
11. *Собко В.* У творчому неспокої / В. Собко // *По Радянській Україні*. — 1975. — № 3. — С. 11—14.
12. *Приходько Н.* Довір'я / Н. Приходько // *По Радянській Україні*. — 1973. — № 2. — С. 8—10.
13. *Гальченко О.* Муза кібернетики / О. Гальченко // *По Радянській Україні*. — 1973. — № 2. — С. 11—13.
14. *Хроніка, факти, події* // *По Радянській Україні*. — 1973. — № 11. — С. 18—24.
15. *Коробчак Л.* Скрипки українського майстра / Л. Коробчак // *По Радянській Україні*. — 1973. — № 6. — С. 16—19.
16. *Кугій Н.* Співає Андрій Кикоть / Н. Кугій // *По Радянській Україні*. — 1973. — № 12. — С. 21—25.
17. *Кугій Н.* Співає Євгенія Мірошниченко / Н. Кугій // *По Радянській Україні*. — 1974. — С. 16—20.
18. *Щербатенко І.* Ні дня без пісні / І. Щербатенко // *По Радянській Україні*. — 1975. — № 5. — С. 12—16.
19. *Щербатенко І.* Дзвінкоголосе тріо / І. Щербатенко // *По Радянській Україні*. — 1975. — № 8. — С. 18—20.
20. *Музиченко С.* Видатний майстер акварелі / С. Музиченко // *По Радянській Україні*. — 1973. — № 10. — С. 16—19.
21. *Верба І.* Чудовий світ природи / І. Верба // *По Радянській Україні*. — 1973. — № 11. — С. 14—17.
22. *Гараєва М.* Інтерв'ю з коментарями / М. Гараєва // *По Радянській Україні*. — 1973. — № 2. — С. 22—27.
23. *Гараєва М.* Актриса кіно / М. Гараєва // *По Радянській Україні*. — 1973. — № 5. — С. 18—20.
24. *Шило Г.* Диригує Ляля Носова / Г. Шило // *По Радянській Україні*. — 1973. — № 2. — С. 28—30.
25. *Заседа І.* Київське "Динамо" / І. Заседа // *По Радянській Україні*. — 1975. — № 9. — С. 16—19.
26. *Гордійчук М.* С. С. Гулак-Артемівський / М. Гордійчук // *По Радянській Україні*. — 1973. — № 3. — С. 22—25.
27. *Шевченко В.* Великий поетичний таланти / В. Шевченко // *По Радянській Україні*. — 1973. — № 4. — С. 20—25.
28. *Засенко О.* Марко Черемшина / О. Засенко // *По Радянській Україні*. — 1974. — № 5. — С. 12—18.
29. *Дашкевич В.* Служіння красі / В. Дашкевич // *По Радянській Україні*. — 1973. — № 8. — С. 14—16.
30. *Крижанівський С.* Іскра Прометей / С. Крижанівський // *По Радянській Україні*. — 1973. — № 1. — С. 15—18.
31. *Гамрецький М.* Дмитро Мануїльський / М. Гамрецький // *По Радянській Україні*. — 1973. — № 9. — С. 13—17.

Larysa Doiar,

PhD of Historical Sciences, Associate Professor, Senior Researcher
of the State Press Archive of the Book Chamber of Ukraine**Press bulletin "On Soviet Ukraine": content analysis of editions 1973—1975**

The presented article is devoted to the problem of printed source studies. According to the author, the study of the latter significantly expands the documentary horizons of all Ukrainian studies topics, including those from the Soviet period of Ukrainian history. Based on the traditions of domestic press studies, the author conducted a content analysis of the currently little-used publication of the Ukrainian SSR, namely, the press bulletin "On Soviet Ukraine". The chronological boundaries of the elaborated copies (1973—1975) were determined by the specifics of the then historical conditions in world politics, in particular, the easing of international tensions and preparations for signing by 35 countries, including the United States and Canada, the Final Act cooperation in Europe, which took place in the capital of Finland, Helsinki. The update of the press bulletin "On Soviet Ukraine" is also related to its auditory and publishing specifics: this magazine was intended for distribution outside Soviet Ukraine and the USSR, in general. The latter was prepared for the foreign reader and required other approaches to finding both topics and ways to reveal them. In addition, the press bulletin "On Soviet Ukraine" was a typewritten manuscript and, according to existing standards, did not belong to the press products of the USSR. Meanwhile, the obligatory copies of this magazine were sent to the Book Chamber of Ukraine in a timely manner and are still stored in the repositories of its State Archive of the Press. A meaningful analysis of the journal, conducted in the presented article, showed a significant interest of the editorial board in the personalized coverage of socio-economic and cultural events that took place in Soviet Ukraine.

Keywords: Ukrainian SSR; Ministry of Foreign Affairs of the Ukrainian SSR; Soviet periodicals; press bulletin; Ukrainian Society of Friendship and Cultural Relations with Foreign Countries (USFCR)

References

1. *Po Radyans'kiy Ukrayini* (1975), 12.
2. Slavko O. (1973). Vyprobuvach "Anteya". *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 1, pp. 11—14.
3. Moyseyev V. (1974). Heneral'nyy konstruktor. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 9, pp. 6—9.
4. Rehentyuk V. (1973). Pocherk "Yupitera". *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 8, pp. 12—13.
5. Kyyans'ky D. (1973). L'vivs'ki aromaty. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 10, pp. 20—21.
6. Lezyns'ky M. (1975). U poshukakh syn'oyi troyandy. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 6, pp. 14—18.
7. Ferenets' S. (1974). Maystrynya z Reshetylivky. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 3, pp. 14—16.
8. Ivanov A. (1975). Sprynter Valeriy Borzov. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 1, pp. 14—17.
9. Verbyts'ka S. (1973). Tut miy prychal. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 2, pp. 5—7.
10. Sobko V. (1975). Chervona ruta Sofiyi Rotaru. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 2, pp. 18—21.
11. Sobko V. (1975). U tvorchomu nespokoyi. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 3, pp. 11—14.
12. Prykhod'ko N. (1973). Dovir'ya. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 2, pp. 8—10.
13. Hal'chenko O. (1973). Muza kibernetiky. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 2, pp. 11—13.
14. Khronika, fakty, podiyi. (1973). *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 11, pp. 18—24.
15. Korobchak L. (1973). Skrypky ukraiyins'koho maystra. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 6, pp. 16—19.
16. Kuhiy N. (1973). Spivaye Andriy Kykot'. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 12, pp. 21—25.
17. Kuhiy N. (1974). Spivaye Yevheniya Miroschnyenko. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, pp. 16—20.
18. Shcherbatenko I. (1975). Ni dnya bez pisni. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 5, pp. 12—16.
19. Shcherbatenko I. (1975). Dzvinkoholose trio. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 8, pp. 18—20.
20. Muzychenko S. (1973). Vydatnyy mayster akvareli. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 10, pp. 16—19.
21. Verba I. (1973). Chudovyy svit pryrody. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 11, pp. 14—17.
22. Harayeva M. (1973). Interv'yu z komentaryamy. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 2, pp. 22—27.
23. Harayeva M. (1973). Aktrysa kino. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 5, pp. 18—20.
24. Shylo H. (1973). Dyrhuye Lyalya Nosova. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 2, pp. 28—30.
25. Zasyeda I. (1975). Kyyivs'ke "Dynamo". *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 9, pp. 16—19.
26. Hordiychuk M. (1973). S. S. Hulak-Artemovs'ky. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 3, pp. 22—25.
27. Shevchenko V. (1973). Velykyy poetychnyy talant. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 4, pp. 20—25.
28. Zasenka O. (1974). Marko Cheremshyna. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 5, pp. 12—18.
29. Dashkevych V. (1973). Sluzhinnya krasni. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 8, pp. 14—16.
30. Kryzhanivs'ky S. (1973). Iskra Prometeya. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 1, pp. 15—18.
31. Hamrets'ky M. (1973). Dmytro Manuyil's'ky. *Po Radyans'kiy Ukrayini*, 9, pp. 13—17.

Надійшла до редакції 18 січня 2022 року